

INDICAȚII METODOLOGICE
privind cercetarea statistică anuală asupra câștigurilor salariale
și costul forței de muncă în întreprinderi
M3 și M3 ANEXĂ

Chestionarele M3 și M3 Anexă și indicațiile metodologice privind completarea acestora pot fi descărcate de pe site-ul Biroului Național de Statistică (BNS):

www.statistica.md - infrastructură statistică (formulare, clasificări)

Sfera de cuprindere: cercetarea statistică „Câștigurile salariale și costul forței de muncă în anul 2012” cuprinde unitățile economice și sociale (inclusiv cele bugetare), indiferent de forma de proprietate, după cum urmează: prin metoda exhaustivă - unitățile economice și sociale cu 20 și mai mulți salariați, precum și toate unitățile bugetare, indiferent de numărul de salariați; prin metoda selectivă - unitățile economice și sociale cu 1-19 salariați.

Chestionarele M3 și M3 Anexă se completează cu date pe anul 2012, pe total unitate și în profil teritorial și se prezintă la Direcțiile/Secțiile teritoriale de statistică sau în cazurile stabilite - direct la BNS.

Notă: Chestionarul se prezintă la fel și de către subdiviziunile separate ale întreprinderilor - filiale și reprezentanțe – în cazul când întreprinderea de bază nu deține informații suficiente pentru a le prezenta pe total întreprindere. Acest mod de raportare se stabilește pentru fiecare caz în parte, la indicația întreprinderii, în prealabil fiind coordonat cu organele teritoriale de statistică.

Indicatorii privind efectivul salariaților se înscriu **în numere întregi (cu excepția col.2-5 din Cap.I.a și rîndurilor 5-9 din Cap.V)**. Indicatorii valorici se înscriu **cu o zecimală** (cu o cifră după virgulă).

ATENȚIE: Chestionarul cuprinde date aferente activității unității, la structura organizatorică existentă la sfârșitul anului 2012. Dacă în cursul anului intervin modificări organizatorice, înscrierea datelor se face astfel:

- în cazul trecerii unor subdiviziuni structurale de la o unitate la alta, datele unității primitoare cuprind și pe cele aferente subdiviziunilor incluse;
- în cazul comasării sau scindării de unități, datele pentru anul 2012 se referă la noua structură organizatorică;
- pentru subdiviziunile structurale desființate, datele până în momentul desființării se cuprind în chestionarul unității de care au aparținut.

Înregistrarea datelor în chestionare se face în baza evidenței primare și contabile din cadrul unității, în special a statelor de plată întocmite pe parcursul anului de referință, 2012.

În **Cap.I** și **Cap.II** la completarea chestionarelor trebuie avute în vedere următoarele:

Datele se înscriu pe activități economice (**col.A** și **Col.B**). Activitatea economică este cea corespunzătoare unui nivel de clasă/subclasă CAEM Rev.1 (4 cifre pentru sectorul real și 5 cifre pentru sectorul bugetar) și grupează toate părțile unei unități care contribuie la realizarea unui produs/serviciu, pentru care se poate calcula valoarea producției/serviciilor și forța de muncă aferentă. Dintre activitățile economice ale unității una este considerată **activitatea principală** și este stabilită în funcție de producțiile și serviciile a căror realizare implică cele mai mari părți ale resurselor umane sau care aduc cele mai mari venituri. Activitatea principală definește profilul unității. Celelalte activități sunt considerate secundare. Activități secundare sunt acele activități care, alături de activitatea principală, produc bunuri și servicii destinate a fi vândute către terți. Datele se înscriu pe activități (principală și secundare). Din însumarea datelor pe activitățile principală și secundare rezultă **totalul** pe întreaga unitate.

Când unitatea desfășoară activități în mai multe raioane/municipii, datele înscrise pentru fiecare activitate din chestionarul M3 vor rezulta din însumarea datelor corespunzătoare din Cap.I. și Cap.II din chestionarele M3 Anexă completate pentru fiecare raion/municipiu. Pentru fiecare activitate se înscriu

datele corespunzătoare numărului total de salariați (exclusiv ucenicii), din care se defalcă datele pentru femei în Cap.I. și Cap.II.

(1) În Cap.I.a. col.1 se înscrie efectivul salariaților la 31.12.2012 (inclusiv cei cu contract de muncă/raport de serviciu suspendat), angajați cu contract individual de muncă pe durată determinată sau nedeterminată (inclusiv lucrători sezonieri, managerul/administratorul). Nu sunt cuprinși salariații detașați în străinătate și cei care cumulează mai multe funcții și nu au funcția de bază la unitatea raportoare.

În **Cap.I.a. col.2** se înscrie **numărul mediu (cu o zecimală) al salariaților (exclusiv ucenicii) în anul 2012** pe total unitate, care reprezintă o medie aritmetică simplă rezultată din suma efectivelor zilnice de salariați (exclusiv cei al căror contract de muncă/raport de serviciu a fost suspendat) din anul 2012 - inclusiv zilele de repaus săptămânal, sărbătorile legale și alte zile nelucrătoare - împărțită la numărul total al zilelor calendaristice (365 zile).

Din efectivul zilnic de salariați luat în calculul numărului mediu din col.2 **se exclud** salariații aflați în concedii fără plată, în concedii medicale, plătite din bugetul asigurărilor sociale de stat, grevă, detașați la lucru în străinătate care sunt plătiți numai în valută (sau în lei și în valută), alte absențe neplătite.

Salariații aflați în somaj tehnic, care beneficiază de o indemnizație din salariul de bază, se includ în numărul mediu proporțional cu timpul de lucru prevăzut în contractul de muncă.

În zilele de repaus, sărbători legale și alte zile nelucrătoare se ia în calcul ca efectiv zilnic numărul salariaților din ziua precedentă, cu excepția celor al căror contract de muncă/raport de serviciu a încetat în această zi. În cazul când unitatea a fost înființată sau și-a încetat activitatea în cursul anului, se iau în calcul efectivele zilnice numai pentru perioada în care a funcționat, iar suma rezultată se împarte la numărul **total** al zilelor calendaristice din an.

În **Cap.I.a. col.3** se înscrie numărul mediu al salariaților care au lucrat în cursul anului **în timp complet**, cu normă întreagă.

În **Cap.I.a. col.4** se înscrie numărul mediu al salariaților care au lucrat **în timp parțial**, cu mai puțin de o normă întreagă, care reprezintă media aritmetică simplă a efectivelor zilnice de salariați cu program de lucru în timp parțial, înainte de transformarea lor în timp complet.

În **Cap.I.a. col.5** se înscrie numărul mediu (cu o zecimală) al salariaților **în timp parțial (col.4) transformat în echivalent timp complet proporțional cu timpul de lucru efectiv lucrat/prevăzut de contractul de muncă.** De exemplu: cel care lucrează jumătate din norma întreagă se ia în calculul efectivului zilnic cu „0,5” pentru col.5 și cu „1” pentru col.4.

Salariații detașați se iau în calculul numărului mediu la unitatea de la care își încasează drepturile salariale. Salariații aflați în delegare se iau în calcul la unitatea care i-a delegat. Persoanele angajate ca zilieri sau sezonieri vor fi încadrate în categoria „salariați” în cazul în care au fost angajate pe bază de contract de muncă.

În cazul în care unitatea are deja calculat, conform precizărilor de mai sus, numărul mediu lunar al salariaților, col.2 se poate obține și prin împărțirea sumei numerelor medii lunare la 12.

ATENȚIE: În mod excepțional, pentru cazurile când, în cursul anului 2012, se plătesc sume corespunzătoare anilor anteriori, numărul beneficiarilor (foști salariați sau salariați cu contract de muncă/raport de serviciu suspendat) trebuie incluși în numărul mediu proporțional cu perioadele pentru care se realizează plățile respective, astfel încât să existe o corespondență directă între sumele brute calculate și numărul mediu al salariaților.

În **Cap.I.a. col.6 și col.7** se înscrie **timpul efectiv lucrat**, în cursul anului 2012, exprimat în mii ore-om, corespunzător timpului lucrat în cadrul programului normal de lucru stabilit prin contractul colectiv de muncă și timpul lucrat suplimentar, în zilele lucrătoare peste programul normal de lucru, și în zilele de repaus săptămânal, sărbători legale și alte zile nelucrătoare.

În **Cap.I.a. col.8 și col.9** se înscrie **timpul plătit nelucrat**, în cursul anului 2012, exprimat în mii ore-om, corespunzător **zilelor lucrătoare** aferente: concediilor de odihnă (anuale și suplimentare); concediilor

medicale în caz de boală, accidentelor de muncă și bolilor profesionale; concediilor de maternitate; sărbătorilor legale; întreruperilor ale lucrului neimputabile salariaților, concediilor de studii plătit precum și altui timp nelucrat (zile libere pentru evenimente familiale deosebite; scoaterea de la locul de muncă pentru activități obștești; pauze de masă și odihnă plătite sau în alte cazuri prevăzute prin contractul colectiv de muncă sau prin legislație); zile libere acordate cu ocazia ieșirii la pensie, desfacerii contractului de muncă din motive neimputabile salariaților, transferul în interes de serviciu în altă localitate, instalării la post, detașării; șomaj tehnic beneficiind de o indemnizație din salariul de bază plătită din fondul de salarii, conform legislației în vigoare.

ATENȚIE: În timpul plătit nelucrat se includ orele plătite **exclusiv de angajator**. Orele nelucrate plătite din bugetul asigurărilor sociale de stat **se exclud**.

(2) În **Cap.I.b. „Informații”** din efectivul salariaților la 31 decembrie 2012 (Cap.I.a. rd.1 col.1) se evidențiază:

- **persoane în vârstă de pensionare (rd.1)** – femei cu vârsta de 57 ani și peste, bărbați - 62 ani și peste;
- **pensionari (rd.2)** – persoanele care au statut oficial de pensionar și beneficiază de pensie, indiferent din ce fonduri este plătită (fondul de asigurări sociale de stat sau bugetul de stat);
- **adolescenți sub 18 ani (rd.2) și invalizii (rd.3).**

(3) În **Cap.II col.1** sunt cuprinse **sumele brute calculate (cu o zecimală) pe total unitate drept plată a muncii** pentru timpul lucrat, timpul nelucrat și drepturile în natură **din fondul de salarii, profitul net, alte fonduri**.

În **col.2** sunt cuprinse sumele calculate **pentru timpul lucrat**, inclusiv plata lunară a managerilor sau, după caz, indemnizația brută a administratorilor sau premii de performanță acordate acestora, potrivit contractelor de management, de administrare, încheiate, potrivit legii:

- salariile de bază brute corespunzătoare timpului efectiv lucrat în program normal și suplimentar (inclusiv indexări, indemnizații de conducere, salarii de merit și alte drepturi care potrivit actelor normative fac parte din salariul de bază);
- sporurile și indemnizațiile acordate ca procent din salariul de bază brut sau sume fixe;
- alte adaosuri la salarii potrivit legii sau stabilite prin contracte colective de muncă;
- premiile în cursul anului și cele anuale sub diferite forme din fondul de salarii, al 13-lea salariu, ajutorul material cu ocazia plecării în concediul de odihnă (prime de vacanță), etc.;
- alte sume plătite din fondul de salarii, profitul net, alte fonduri potrivit legii sau conform contractelor colective de muncă (comisioanele din vânzări, valoarea acțiunilor distribuite gratuit salariaților sau înlesnirile pentru procurarea acestora, plățile făcute de către angajator salariaților în cadrul unor programe de economisire etc.).

În **col.3** se evidențiază **primele plătite neregulat, ocazional**, la alte perioade decât se face plata salariului în mod obișnuit sau plățile în mod excepțional (ex.: premiile trimestriale, semestriale, pentru performanțe deosebite individuale sau colective, primele de vacanță, al 13-lea salariu, compensarea concediilor de odihnă anuale nefolosite etc.), cuprinse în col.2.

În **col.4** sunt cuprinse **sumele calculate pentru timpul nelucrat** potrivit legii și contractelor colective de muncă – concedii de odihnă, de studii, pentru zile de sărbători, evenimente familiale deosebite (căsătorie, nașterea copilului, deces etc.), șomaj tehnic, beneficiind de o indemnizație din salariul de bază plătită din fondul de salarii etc.

În **col.5** se înscriu sumele aferente **drepturilor în natură** acordate salariaților ca remunerare a muncii, potrivit unor acte normative sau prevederilor contractelor colective de muncă sub formă de produse, chirie, combustibil, energie, transport, hrană etc.

ATENȚIE:

➤ În sumele brute calculate sunt incluse:

- toate elementele de plată, până la careva rețineri, efectuate de angajator în numele salariatului (inclusiv impozitul pe venit, contribuția individuală de asigurări sociale de stat obligatorii, prima individuală pentru asigurarea obligatorie de asistență medicală, cotizațiile sindicale, alte obligațiuni ale salariatului);
- drepturile cuvenite dar neachitate în momentul completării chestionarului, cu condiția ca documentele de plată să fie întocmite și aprobate de cei în drept;
- sumele calculate în cursul anului 2012, dar aferente anilor anteriori (inclusiv sume plătite retroactiv ca urmare a câștigării în instanță a drepturilor bănești aferente anilor anteriori).

➤ În sumele brute calculate nu se includ:

- contribuțiile sociale și de medicină obligatorii conform legislației plătite de către angajator (vezi Cap.VI, rd. 2 și 3);
- indemnizația de eliberare din serviciu salariaților concediați în legătură cu lichidarea unității sau încetarea activității angajatorului persoană fizică sau cu reducerea numărului ori a statelor de personal la unitate în conformitate cu art. 186 Codul Muncii (vezi Cap.VI, rd. 4);
- dividendele/dobânzile plătite din profitul net;
- indemnizațiile de asigurări sociale plătite din bugetul asigurărilor sociale de stat (vezi Cap.II col. 9);
- facilitățile și prestațiile sociale plătite direct de angajator în folosul salariaților (vezi Cap.VI, rd. 4).

În **col.6** se înscriu sumele reprezentând **contribuțiile individuale de asigurări sociale de stat** reținute salariaților conform cotelor obligatorii în vigoare.

În **col.7** se înscriu sumele reprezentând **primele individuale de asigurare obligatorie de asistență medicală**.

În **col.8** se înscrie **suma impozitul pe venit** reținut în anul 2012, calculat conform cotelor de impozitare în vigoare.

În **col.9** sunt cuprinse sumele brute plătite din bugetul asigurărilor sociale de stat sub formă de „indemnizații de asigurări sociale” pentru incapacitate temporară de muncă în caz de boală sau traumă, accident de muncă sau boală profesională, în legătură cu îngrijirea bolnavilor etc. acordate salariaților potrivit legislației în vigoare.

(4) În Cap.III rd.1 col.1, col.2 și col.3 se înscriu numărul mediu și sumele brute calculate aferente anului 2012 corespunzătoare **ucenicilor**, încadrați în unitate în baza unui contract de ucenicie la locul de muncă (Codul Muncii, art.216-221).

În **Cap.III rd.2 col.1, col.2 și col.3** se înscriu numărul mediu și sumele brute calculate aferente anului 2012 corespunzătoare **persoanelor detașate în străinătate** (Codul Muncii, art.71).

În **Cap.III rd.3 col.1, col.2 și col.3** se înscriu numărul mediu și sumele brute calculate (sub formă de indemnizații lunare) aferente anului 2012 corespunzătoare **membrilor consiliilor de administrație ale întreprinderilor de stat și consiliilor societăților pe acțiuni, membrilor consiliilor municipale/raionale și locale**.

În **Cap.III rd.4 col.1, col.2 și col.3** se înscriu numărul mediu și sumele brute calculate aferente anului 2012 corespunzătoare **întreprinzătorilor individuali** - persoane care nu fac parte din personalul angajat al unității și execută lucrări sau prestează servicii unității conform contractelor de drept civil: contract de antrepriză, de prestări servicii, de transport etc., care cad sub incidența art.26 din Codul civil și art.5.16 din Codul Fiscal al Republicii Moldova. Tot aici, în mod condiționat, se vor înscrie și lucrătorii unității care execută lucrări/prestează servicii unității în baza contractelor de drept civil.

Numărul mediu al persoanelor din **col.1** pe rd. 1-4 se calculează conform precizărilor pentru Cap.I a col.2.

(5) În Cap.IV rd.1 se înscriu toate persoanele care la locul de muncă utilizează calculatorul. În rândurile 2-4 se înscriu persoanele care nemijlocit au ocupații specifice activităților din domeniul tehnologiilor informaționale:

Rd.2 – analiza în vederea definirii specificațiilor pentru construirea sistemelor informatice; realizare programe pentru calculator conform unor specificații pre-definite, asamblarea lor în sisteme coerente, inclusiv testarea lor; definirea, proiectarea, realizarea, testarea, implementarea și modificarea sistemelor informaționale ce conțin software ca principală componentă (analist, proiectant de sisteme, inginer/programator de sistem informatic, programator etc.).

Rd.3 – expertiza de specialitate și asistența în managementul sistemelor informatice, bazelor de date și în utilizarea datelor informatice; configurarea, implementarea și deservirea logică a rețelei de calculatoare, asigurarea funcționării serverelor, paginilor web și accesul la rețeaua internet (administrator de sistem, administratori SIA, administratori BD, administratori registre etc.).

Rd.4 – instalare, întreținere, reparare și menținere în exploatare a echipamentului de calcul, gestionare rețele de calculatoare (montarea, deservirea fizică a rețelelor etc.).

(6) În Cap.V rd.1 se înscrie numărul de salariați **angajați pe parcursul anului** în baza unui contract individual de muncă cu întreprinderea sau unitatea locală (filială, reprezentanță), indiferent de tipul lucrului îndeplinit, numărul de ore lucrate (timp complet sau parțial) și de durata contractului (perioadă determinată sau nedeterminată).

În **rd.2** se înscrie numărul total al **persoanelor eliberate în cursul anului**, iar în rândurile 3 și 4 se specifică doar două cauze: eliberate la cerere și în urma reducerii statelor de personal.

În **rd.5** se înscrie numărul **locurilor de muncă** existente la unitate **la începutul anului**. **Loc de muncă** - cadrul, determinat în spațiu și timp, în care se desfășoară o activitate producătoare de venit și în care se materializează raporturile juridice de muncă (art.2 din Legea 102 din 13.03. 2003)

În **rd.6** se înscrie numărul locurilor de muncă **noi create** în anul 2012 în urma extinderii, reorganizării producției, măririi numărului de schimburi etc., sau în urma necesității desfășurării unor activități fie chiar și ocazionale, temporare. Unitățile nou create de asemenea completează rd.6.

În **rd.7** se înscrie numărul locurilor de muncă **lichidate** în cursul anului anului.

În **rd.8** se înscrie numărul total de locuri de muncă **la sfârșitul anului** ($rd8 = rd.5 + rd.6 - rd.7$), iar în **rd.9** se înscrie numărul de **locuri de muncă libere** (din rd.8).

În **rd.10** se înscrie numărul salariaților cărora în cursul anului 2012 din inițiativa administrației le-au fost acordate concedii fără plată sau cu menținerea parțială a salariului inclusiv concedii din inițiativa administrației conform cererii personale (conform ordinelor emise de conducătorii de unități) indiferent de durata concediului, iar în **rd.11** – numărul de zile-om de concediu al angajaților înscriși în rândul 10. În cazul când unul și același salariat a beneficiat de două sau mai multe concedii de acest fel, atunci el este înregistrat în rândul 10 ca o singură persoană, iar în rândul 11 se înscrie numărul total de zile-om pentru toate concediile.

(7) În Cap.VI sunt cuprinse alte cheltuieli cu forța de muncă, efectuate de către unitate în anul 2012 în folosul salariaților (inclusiv ucenicilor).

În **rd.2** se înscriu primele de asigurare obligatorie de asistență medicală plătită de angajator pentru salariați.

În **rd.3** se înscriu contribuțiile angajatorului pentru asigurările sociale de stat obligatorii ale salariaților.

În **rd.4** se înscriu toate **prestațiile sociale** acordate direct de angajator salariaților săi sau foștilor angajați, altor persoane care au acest drept;

4.1 plătite din mijloacele unității în conformitate cu contractele colective de muncă: salariile pe care angajatorii continuă să le plătească temporar angajaților în caz de boală, maternitate, accident de muncă sau boală profesională, invaliditate, concediere și situații similare, în **rd.4.1.1** se evidențiază indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă, **plătite de către angajator (conform legislației în vigoare)**;

4.2 alte contribuții sociale (în afară de cele indicate în Cap.II) sub formă de alocații pentru copii, indemnizații pentru soț/soție, indemnizații de familie; alocații pentru studii (plata integrală/parțială a studiilor, burse de studii) sau orice altă alocație sau indemnizație pentru persoanele aflate la întreținere (inclusiv creșe/grădinițe), precum și sub formă de servicii medicale gratuite (altele decât cele impuse de natura muncii) furnizate gratuit angajaților și familiilor lor; ajutorul material acordat salariaților cu ocazia unor evenimente familiale; adaosuri la pensie sau indemnizația unică cu ocazia pensionării etc.

În **rd.5** se înscriu sumele aferente cheltuielilor pentru **formarea profesională a salariaților unității**.

În **rd.7-11** se înscriu alte cheltuieli cu forța de muncă, necesare pentru procesul de producție în conformitate cu legislația în vigoare și contractele colective de muncă: cheltuieli pentru echipamentul de protecție individuală, haine de lucru purtate exclusiv la locul de muncă; cheltuieli cu angajarea (recrutarea) de personal: sume plătite agenților de angajare, cheltuielile de publicitate a posturilor scoase la concurs, cheltuieli de transport pentru candidații înscriși la concurs etc.; cheltuieli cu alimentația de protecție impusă de condițiile de muncă excepționale (inclusiv masa caldă și alimentația antidot prevăzută de acte normative), cheltuieli pentru amenajarea locului de muncă și examene medicale; cheltuieli pentru materiale igienico-sanitare de protecție; compensațiile plătite angajaților pentru cumpărarea de instrumente, echipamente sau îmbrăcăminte specială, necesară activității lor profesionale și pe care ei le utilizează exclusiv sau în principal la locul de muncă etc.

În **rd.12** se înscriu sumele acordate angajatorilor de către stat (subvenții), destinate rambursării parțiale sau totale a costurilor remunerării directe (ex.: completarea veniturilor salariale ale șomerilor/absolvenți ai instituțiilor de învățământ superior, acordate potrivit Legii nr.102/2003 etc.).

(8) În Cap.VII se înscriu informațiile privind conducătorul unității la 31 decembrie 2012.